

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NR. NISSUM HØJSKOLE OG EFTERSKOLE

NUMMER 2 · MARTS 1983 · ÅRGANG 75

DANMARKS
PÆDAGOGISKE
BIBLIOTEK

Farisæeren og toldereren

Det ser ofte ud, som om vi har to sæt briller – et til at læse evangelierne med og et til at betragte vore omgivelser med. I evangelierne er vi godt klar over, at det er tolderne og synderne, der får tilgivelse, og vi ved også, at vi må betragte farisæeren som usympatisk og selvglad. Men når vi prøver at overføre denne viden til vores omgivelser, bliver det straks vanskeligere, – for farisæeren var jo set med samfundets øjne en respektabel mand, og hvad er der i vejen med at opføre sig respektabelt og i overensstemmelse med god moral? Hvis der ikke på det ydre plan fandtes gode handlinger og som oftest mindre gode handlinger, som vi måtte skelne imellem, hvad skulle vi så stille op med begreber som opdragelse, det gode eksempel m.m.? Var det så kun en Poulsgård, som kunne fortælle os, hvornår vi skulle være forargede? Og ville vi af frygt for at blive beskyldt for at indoktrinere undlade at gøre opmærksom på, at noget er skidt og andet kanel?

Eller jeg kunne citere fra en prædiken af Ole Jensen, hvor han netop taler ud fra Lukas 18,9-14: »Vi bliver et folk, hvis vi bevarer en høj moral, vi bliver almue, hvis vi giver efter for fristelsen til blot hver for sig at hytte vort eget skind«. Så meget om vore handlinger på det ydre plan. Men hvad er det Gud som oftest ser, når han ser ind i vore hjerter? Han ser »forhærdede tidselgemytter, så stive som torne og støtter«, – og selv hvor vi ikke så tydeligt som farisæeren bryster os af vores gode handlinger (i dag hænder det vel oftere, at vi redegør for hvilke elendige mennesker, vi er, uden at vi dermed forsøger at ændre tingenes tilstand), men prøver at være ydmyge så ser Gud alligevel, at vi er forhærdede.

Som kristne ved vi godt, at hvis vi oprigtigt beder Gud om at fjerne det, som forhærder os og som forhindrer os i at kunne tilgive og føle medlidenhed, så vil han gøre det. Med den erfaring er det mærkeligt, at vi så tit tøver med at bede om Guds hjælp, og at vi i stedet prøver

med diverse forsvar og udflugter at dokumentere, at der findes dem, der er værre end os. Og alt imens kommer vi ikke til at føle den glæde og taknemmelighed, som følger med Guds nåde og som følger med at opleve, at ens sind dog kan vendes som man vender og åbner en hånd, og at vi derfor ikke behøver at være fortabte i »stoltheds fordærvede tanke«. For som Brørsons salme også fortæller os:

Den yndigste rose er funden
blandt stiveste torne oprunden,
vor Jesus, den dejligste pode,
blandt syndige mennesker gro'de.

Helle Esbo

Forbundscamp '83

afholdes i tiden fra 2.-9. juli her på skolen.

Nærmere omtale i næste nummer af bladet.

Yderligere oplysninger ved Sv. Åge Møller Kristensen (07) 89 10 79.

Nørre Nisum Høj- og Efterskole

Kirkebyen 16, 7620 Lemvig. Telefon (07) 89 10 04.
Elevernes tlf. (07) 89 11 07 12,30-14 og 18,30-20

Forstander: Bruno Graversen.

Formand for bestyrelsen: K. E. Sørensen, Holstebro.

Nørre Nisum Høj- og Efterskoles Elevforening

Elevbladet udkommer sidst i hver måned, undtagen januar og august.

Redaktion:

Bruno Graversen (ansvarshavende),
Erling Agergaard, Poul Jeppesen.

Adresseændringer, ind- og udmeldelser til:
Erling Agergaard, Ringvej 3, 7620 Lemvig.
Telefon (07) 89 14 31.

Kasserer:

Poul Jeppesen, Sejbjerg 43, 7620 Lemvig.
Telefon (07) 89 15 02.

Elevforeningens gironummer: 8 03 62 33.

Christensens Bogtrykkeri, Bogtrykkergården a-s, Struer

de næste fem år, da skolens fundats siger: »Ved det årlige elevmøde vælger 5-10-15-20-25 års jubilarer osv. deres repræsentant for de næste 5 år«.

Betaling:

Hele festen 70 kr.

Hele søndag 60 kr.

Frokost + middag + aftenkaffe 55 kr.

Frokost + middag 50 kr.

Middag + aftenkaffe 30 kr.

Middag 25 kr.

Husk:

Tilmelding til elevfestens måltider senest:

torsdag den 5. maj kl. 18.00

Jubilæumsholdene

Navnene på nuværende repræsentanter

5 års jubilæum: Britta Andersen E 1977/78.

Joan Plougmann H 1978.

10 år: Jytte Fly E 1972/73.

Mads Najbjerg H 1973.

Kirsten Marie Kjærgård H 1973.

15 år: Kirsten Vester Sørensen E 1967/68.

Arne Hegelund H 1967/68.

Jytte Østergaard H 1968.

20 år: Jens Langgård Pedersen 1962/63.

Ruth Holmgård 1963.

25 år: Gunnar Kristensen 1957/58.

Ane Kathrine P. Nielsen 1958.

30 år: Kristian Lund 1952/53.

Astrid Gramstrup 1953.

35 år: Jens Peter Andersen 1947/48.

Dagmar Pilgaard 1948.

40 år: ? 1942/43. ? 1943.

45 år: ? 1937/38. Tinne Bendtsen 1938.

50 år: ? 1932/33. Magda Dahl 1933.

55 år: ? 1927/28. Ellen Frederiksen 1928.

60 år: ? 1922/23.

Som man ser, kender vi ikke navnene på alle, men vil gerne have hjælp til at få en fuldstændig liste.

Elevfesten

1983

7. og 8. maj

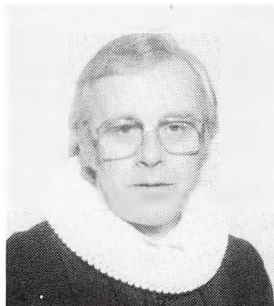
Porto

NR. NISSUM

HØJ- OG EFTERSKOLE

7620 LEMVIG

Portrætter af bestyrelsesmedlemmer VIII

H. K. Jørgensen, Vejrum

Efter et lille brev og en telefonsnak indvilgede den næste af bestyrelsesmedlemmerne, H. K. Jørgensen, i at »udlevere« sig selv. Han har sendt mig dette manuskript, der er så velskrevet og fyldestgørende, at jeg kun for overskuelighedens skyld har anbragt nogle overskrifter over de enkelte afsnit.

(Erling A.)

I bestyrelsen og i Vestjylland

Min tilknytning til Nørre Nisum Høj- og Efterskole er af nyere dato – ligesom overhovedet til Vestjylland, hvortil vi kom så sent som i 1978. En dag fik vi her i Vejrum besøg af fhv. forstander Thomas Mørgensen, som fra skolens bestyrelse opfordrede mig til at opstille til valg til bestyrelsen. Jeg blev valgt – men om dette og lignende senere, for nu er det jo blevet min tur til at fortælle. Lad det være sagt straks: det har været en glæde at læse de »portrætter«, som bladet har bragt, fordi man derved fik mere at høre om højskolen, men om det kan jeg selv sagt ikke berette – og dog:

Mit barndomshjem

I mit hjem stod i den pæne stue under maghoni-sofabordet et sølvskrin med fotos. Det var før TV-tiden, så vi børn nærrede fantasien ved at kikke billeder fra vore forældres ungdom. Mor

havde været på Askov højskole, så der var billeder derfra samt af lærerne: C. P. O. Christiansen, Nutzhorn, og den unge Arnfred m.fl. På andre billeder sås høje, hvide bygninger på forblæste marker; Far fortalte, at det var højskolen, seminariet og missionshuset i Nr. Nisum, hvor han var elev som 17-18 årig, ca. 1917. Dengang lå højskolen nede ved seminariet og den gl. præstegård – og billeder heraf var mit første indtryk af Nr. Nisum. Omkring 1960 kørte vi en sommer forbi skolen mod Humlum, og Far undrede sig over, at han intet genkendte. Det skyldtes naturligvis, at han ikke havde holdt forbindelsen med skolen – og således ikke vidste, at den var flyttet op på kirkebakken. Mange af Fars jævnaldrende kom dengang som elever på skolen – bl.a. en stor søskendeflok fra familien Moeslund, og enkelte gik senere videre på seminariet og blev lærere. En enkelt af samme familie bosatte sig i en menneskealder på egnen (Gudum); i hans skolestue var vi 5 unge, som overnattede engang på cykeltur til ungskue i Thisted. Der har altså alligevel været nogle bånd, som fortsat bestod til Nr. Nisum og omegn i flere slægtled.

Haslev Højskole

Som ældste søn på en slægtsgård skulle man naturligvis være bonde. Det var også mit mål i alle årene, indtil en slem iskias gjorde det aktuelt at søge på højskole i 1954. Det skulle nu være en grundtvigsk skole, mente jeg – og skrev til 4 forskellige. Det pudsige er, at min »askovske« Mor fornylig havde hørt forstander Thorlø fra Haslev Højskole; han havde talt ved et kvindemøde i Kjellerup. Ham skal du nu også skrive til, sagde hun!

Så sad bondeknægten og lagde kabale med 5 svarskrivelser, og det var hurtigt afgjort, at det skulle være Haslev! Herfra kom nemlig det eneste personlige brev – ganske vist ikke fra forst. Thorlø, men fra hans afløser, forstander Henrik Christiansen, nu biskop i Ålborg.

Den 3. nov. 1954 kl. 19.15 spurgte jeg en taxachauffør på Ringsted station, om han kun-

ne køre til Haslev på 3 kvarter (i papirerne fra skolen stod nemlig, at man helst skulle være på skolen inden kl. 20 om aftenen). Chaufføren mente nok, at det kunne lade sig gøre – og således ankom jeg til Haslev i taxa! 20 kr. kostede den luksus – mange penge den gang. Men man ville jo nødtigt komme for sent. Lidet anede man, at det skulle blive til 20 år i den dejlige by!

Foreløbig blev det til 5 måneder på Henrik Christiansens skole – for det følte virkelig som hans højskole. Vi 52 vinterkarle holdt meget af alle lærerne, men »Stander« forgudede vi. Han var enestående til os! Som han kunne fortælle bibelhistorie for os, synge med os ... og kirkehistoriens skikkelser blev levende. Aldrig glemmer man den dag, da han trak op i bukserne og på sine knæ kravlede op ad trinene mod foredragssalens høje talerstol for at illustrere Henrik IV's bodsgang til pave Gregor VII på Canossa! Det var 5 rige og uforglemmelige måneder – korte i tid, men vægtige i indhold. Da blev ens fremtid lagt totalt om – ikke først og fremmest i det ydre (skønt også det skete, var det dog ikke undervisningens hensigt), men inde i – må jeg sige så enkelt: hovedet og hjertet på vi elever.

Lærer eller præst

Da foråret nærmede sig, fik vi alle en samtale med Henrik Christiansen vedr. vores ophold og vor fremtid. På forhånd havde jeg besluttet mig til at læse til lærer, men var betænkelig ved det store erhvervsskifte. Straks jeg kom inden for døren, sagde forstanderen: Nå, du skal jo være præst! Det chokerede mig noget, men jeg fik dog meddelt om min beslutning vedr. lærerstudiet. Hvorfor ikke præst, blev Christiansen ved? – Nej, det tager for lang tid, mente jeg.

Mine 2 værelseskammerater bestyrkede mig i beslutningen – de mente nemlig, at det var galt nok med de nødvendige 5 år til lærerstudiet. Den ene mindede mig om, hvordan Leonora Christina havde det, da hun kom af Blåtårn (vi havde fornylig fået gennemgået »Af mit Livs

Jammersminde«). Den anden sagde: Du er jo en gammel mand på 26, før du kommer ud!

Generelt om højskolen og efterskolen

Her er ikke stedet til at berette indgående om, hvad højskoleopholdet betød for mig; dette er jo en anden læserkreds. Men det er mit håb, at jeg gennem dette kan skildre lidt af det, som alle unge har muligheder for at møde i deres liv på *deres* højskole – og at jeg samtidig kan pege på noget af det, som vi som bestyrelsesmedlemmer om end indirekte, kan være med til at række andre gennem skolen og dens medarbejdere på Nr. Nissum Høj- og Efterskole. Derfor vender jeg igen tilbage til »min« højskole:

Dybest set havde de 2 IM-højskoler nok samme mål: at oplyse om et sandt menneskeliv. Da IM begyndte at drive højskoler, sagde en indremissionsk højskolemand (i polemik med grundtvigianernes skolesyn): »Vi siger: Først kristen, så bliver man menneske!« Den slags spidse formuleringer har deres fordel i den fyndige, knappe form – og noget kan siges sådan, men den fulde sandhed er altid mere omfattende og nuanceret. Det gælder også, når man vil forsøge at sætte en finger ét sted og sige: dér er forskellen mellem grundtvigske og indremissionske skoler. Jeg skal ikke prale af erfaring med den frie skoleverden, men jeg har dog haft den lykke at bo, leve og arbejde i 24 år i forskellige frie skoler – som elev, vikar, seminarist boende alle årene på en højskole, lærer på efterskole, så 3-4 år i folkeskolen til behagelig sammenligning – dernæst 6 år som lærer på højskole – og sidst betroede en kreds af mennesker min kone og mig at begynde en helt ny skole, som vi var forstanderpar på i 8 år. Det var uendeligt rige år, og det gav kontakt med mange mennesker: lærere, forældre, bestyrelser – og naturligvis de mange skiftende elever. Men det gav også mange gode samtaler med skolefolk fra kredse, som så anderledes på tingene end vi gjorde. Navnlig inden for efterskolerne har man meget samvær på tværs af de

gamle betegnelser: grundtvigianere og missionsfolk. Dér lærte vi, at de 2 retningers skoler ikke mere adskiller sig fra hinanden hvad angår fag og metoder; alligevel kan man måske stadig tale om et skel, men det går på tværs af de gamle. Skal det siges kort, kan man måske forme det således: der er skoler, hvor målet er at udvikle mennesket, det individuelle og samfundet, på menneskets egne iboende vilkår; og så er der skoler, som også vil arbejde med på en positiv udvikling af menneskelivet, men hvor det tilføjes, at hertil behøver vi små mennesker Vorherres hjælp. Nogle har ment om det sidste, at det blot er klædelig beskedenhed. Man kunne hertil svare, at så er det første et uklædeligt hovmod. Men det er alt for overfladisk set og sagt – for der er ikke i nogen af de 2 tilfælde tale om »klædelighed«, men om livssyn. Dette skifter eller ændres ganske vist, men det er ikke noget man tager af og på som en overfrakke – eller som Erik Knudsen ironiserer over det i digtsamlingen »Til en ukendt Gud«:

»Skal vi aflægge en visit på ideernes torv – og sikre os et par anskuelse til resten af ugen? Det store prisfald er sat ind. For en billig penge kan man erhverve prima sandheder og solmodne overbevisninger!«

Der er meget i tiden, som tyder på, at det er vort samfunds situation i dag – men det kan man ikke være skole på. Man kan nok heller ikke leve et helt menneskeliv på det. Her må mere til – et livssyn. Måske får vi det givet, i småbidder et langt liv igennem – måske skal vi tilkæmpe os det; for nogle endda i kamp med Gud, som Jakob måtte tilkæmpe sig velsignelsen. Det rækkes heller ikke videre til andre i magelighed – der må virkelig kæmpes og arbejdes for at fastholde og formidle et livssyn. Hvis en skole vil fastholde og formidle/forkynde et kristent livssyn, er det også langt fra udtryk for beskedenhed, snarere det modsatte. Det er nemlig at gå ind under de vilkår for mennesket, som Guds ord angiver rammerne og mulighederne for: at vi ikke blot er en blanding af støv

og ånd (det kan hele verden skrive under på) – men at vi er Skaberens guddommelige eksperiment af støv og ånd. Deri ligger troen på, at Gud i menneskelivet opdrager og styrer os! Hans veje og hans finger kan være vanskelige nok at finde både i den enkeltes liv og i samfundet; derfor er det troen på Jesus Kristus, som alene kan begrunde troen på Guds opdragende styrelse. Den, der ved Jesus Kristus har fået barneret og barnesind, vil også barnligt forlade sig på Gud Fader og finde hvile i den tro, at han styrer alt til det bedste. Men den hvile eller fred er det modsatte af beskedenhed, fordi den også er en »fred til at stride vor strid med mod«, som Hostrup synger.

Den »strid« kæmpes naturligvis ikke på skoler alene, men overalt, hvor der er levende mennesker. Men skolerne har en enestående mulighed for at pege på såvel »striden« som »freden« – og gøre det over for en aldersgruppe, hvis sind er åbne og modtagelige endnu.

De sure lektier eller ...

Sådan oplevede vi højskolen, og sådan skal alle unge helst opleve den, ganske uanset hvilken skole de måtte komme på og kalde deres. Så var jeg så utrolig heldig, at jeg fik lov at gå videre på et seminarium, som dybest set ikke var væsensforskelligt fra højskolen; ja vi fik andre fag, men lærernes grundholdning var den, som vi havde mødt på højskolen. Vi havde også højskolesangbogen med og brugte den i begyndelsen af hver time, ligesom der blev holdt morgenandagt hver dag på skift mellem lærerne. Hvilken appelsin i en bondeknægts turban: hver dag at få lov at sidde uforstyrret og tilegne sig »alverdens visdom«! Vore børn ler og siger: Far, du har med din seminarietid som med soldatertiden: jo større afstand, jo større herlighed! Du har glemt de sure lektier!

Det er nu ikke rigtigt; vi havde lektier, men de var ikke sure. Hvilken fryd ved afslutningen af forberedelsesklassen at prøve sig selv i årstal fra historien – noget havde man anet, nu var der system og oversigt; det giver tilfredsstillelse

HJEMME FRA SKOLEN

og ro og glæde i sindet på »en mand fra ploven«, som kun havde gået i en stråttækt skole. Hvor herligt – ikke blot at lære alle navne på floder, byer og bjerge, men om levevilkårene for ørkenboere og folkene på Pampas' sletter! O fryd i mellemgulvet, når man forstod det logiske i den retning, som vindene måtte tage omkring et lavtryk på den sydlige halvkugle! – når man nu kun havde haft evangelisten at støtte sig til, når han sagde: »Vinden blæser, hvorhen den vil, og du hører dens susen, men du ved ikke, hvorfra den kommer, og hvor den farer hen ...«. Vist kom der da en tid med hovmod; ingen klogskab måler sig med seminaristens, ved vi. Men dengang var det kun glædelig overraskelse og undren i sjælen – de sure lektier er vore børns smertelige erfaring, ikke min. Langt senere lærte jeg af Martin A. Hansen, at jeg havde oplevet, hvad han ville kalde en »Mattis-hændelse« (se »Bogen«).

Siden har jeg som højskolelærer oplevet og genkendt min egen situation i elevernes holdning; det var de 20-25-årige karle og piger fra Vestjylland, som kom en vinter på højskole. De fumlede uvant med pennen, og der var mange stavfejl i stilene i begyndelsen; men det var modne og erfarne unge, som havde gået mange år i livets skole allerede. Nu havde lejlighed givet sig, og nu var viljen og styrken der til at lære mere, også fra bogen. En pædagog ville sige, at de var motiverede: derfor gik de frem med stormskridt: lærte mere på 5 måneder end et barn lærer på 5 år. De var blot sene »Mattis'er«.

I dag er situationen en helt anden; nu er det »de sure lektiers tid«, ikke mindst for efterskolerne. Derfor ligger der en stor opgave for disse over for vore unge – men også en rig og inspirerende opgave, som ofte giver et kontant udbytte til den, der underviser. En umiddelbar glæde over at hjælpe andre til at se det, som vi fik at se ved andres hjælp.

Stadig en slags underviser

Det var nok denne opfattelse af høj- og efter-

Der har været mange aktiviteter på og i forbindelse med skolen siden sidste elevblad udkom. Her skal nævnes nogle af de væsentlige højdepunkter.

1. Besøg af Sønderbjerg Ungdomsskole

Mange tidligere elever forbinder en sådan dag – et sådant besøg – med sport. Naturligvis blev der dystet både i idræts- og svømmehal, men jeg tror, at samværet med andre unge spiller den største rolle. Og netop for at dokumentere, at alt ikke blot gik op i idræt, skal jeg nævne, at Sønderbjerg-eleverne også blev udfordret i ludo.

2. Rydhave-fest

Denne dag er forlængst blevet et begreb: »The Annual Meeting«. Egnens kristne efterskoler bliver indbudt til Rydhave Ungdomsskoles hal, hvor man samles over kaffe, snak, underholdning, tegnefilm, – og en andagt.

3. Jonna Sejg

Man har ofte nogle meget store personligheder næsten lige udenfor ens egen dør. Kunstmaler,

---

skolernes opgave og mulighed, som fik mig til at sige ja til at gå ind i bestyrelsen for Nr. Nissum. Jeg havde ellers tænkt, at nu var det kapitel skrevet færdigt; når man i så mange år har »siddet på den anden side af bordet«, var det vel ikke rigtigt at indtræde i en bestyrelse. Men opgaven fristede, og det har til nu været inspirerende med så nær kontakt til høj- og efterskolen; som præst har man jo også en undervisningsmæssig opgave, både med konfirmanderne og i forskellige bibelkredse. Selv prædiken rummer jo en del undervisning, så det skal nok vise sig endnu engang, at den, der har med skole at gøre, selv får det største udbytte.

H.K.J.

foredragsholder, pædagog, – nej, det er umuligt at nævne alle de egenskaber Jonna Seig fra Dybe besidder. I et foredrag af en kunstner blev eleverne klogere på mennesket. Man misunder hendes engagement, hendes måde at holde eleverne fangne på.

4. Kibbutz

Vi har sædvanligvis en del elever, der besøger en kibbutz, når de har forladt vor skole. Mr. Yaron fra en kibbutz nær Haifa fortalte i et 2-timers foredrag på engelsk om livet på et sådant kollektiv. Foredraget blev illustreret med båndmusik og dias, og til sidst spurgte eleverne – stadig på engelsk – foredragsholderen om yderligere emner. Jeg er sikker på, at flere af vore elever nu før eller senere vil søge ophold på en kibbutz.

5. Karneval

Elevrådet og kun elevrådet arrangerer hvert forår et karneval lige efter fastelavn. Der er tøndeslagning, fastelavnsskiver, folkedans osv., men mest af alt glæder man sig til at se elevernes udklædninger. De er fabelagtigt grinsagtige – kom ikke og sig, at unge mennesker mangler fantasi.

6. Efterskoleforeningens årsmøde

Igen i år tog en del af skolens lærere og bestyrelsesformanden til efterskoleforeningens års-

møde i Nyborg. I år var programmet udvidet, da man både ville fejre foreningens 75-års jubilæum og Grundtvigs (efterskoletankens ophavsmænd) 200-års fødselsdag. Generalforsamlingen og nogle foredrag udløste bl.a. en debat om afskaffelse af prøver og eksamen i efterskolen. Disse tanker har aldrig været stærkere i nyere tid, og mange nuværende efterskoleelever vil sikkert klappe i deres små hænder, når de læser om det; men én ting må man vide, at den kolossale fremgang efterskolerne har haft (der er nu 163) netop også beror på, at eleverne hér har lejlighed til at få samme uddannelsesmuligheder, som folkeskolen giver, – og desuden står det jo den enkelte efterskole frit for at undlade at afholde eksamen.

Erling A.

BØGER

Efter en hurtig overstået skuffelse over bogudsalgs-kataloget måtte jeg prøve at finde tilbage til noget, jeg i den seneste tid har forsømt. »At støvsuge bag bogreolen og under klaveret«, siger min samvittighed (læs: kone). Mit »dårligere-jeg« hævder, at det må være sydamerikansk litteratur, og sidstnævnte vandt den indre kamp – foreløbigt. I forbindelse med den latinamerikanske litteratur er intet mere oplagt, end at ty til den for tiden mest omtalte forfatter. Det er den colombianske eksilforfatter Gabriel Garcia Márquez, der yderligere i 1982 blev belønnet med

Nobelprisen i litteratur. Naturligvis er det nemt at hævde, at Det svenske Akademi i de senere år ikke helt har kunnet sige sig fri for politiske ideer og baggrunde i forbindelse med valget af nobelpriskandidaterne (Cezlaw Milos, Odysseus Elitis) og naturligvis måtte året for Falklandskrigen udløse valget af en sydamerikaner, – men her vil jeg dog sige, at valget ramte plet. Márques' hovedværk »100 års ensomhed« (Samlerens Forlag 148,-) udstråler en sjælden fortælleglæde, som man efterhånden skal lede længe efter. Historiske begivenheder afspejler sig i den lille landsby Macondo, samtidig med at disse begivenheder flettes ind i både landsbyboernes og forfatterens sans for magi, fabel, alkymi, begær, humor, – men, som man også kan se i romanen »Patriarkens efterår« (Samlerens Bogklub 53,-), der handler om en juntaleders despoti og perversion, finder vi hele tiden forfatterens pessimisme: Det isolerede menneske i det isolerede land i den isolerede verdensdel – i 100 år.

Fra Lohses forlag har vi modtaget følgende bøger til omtale i elevbladet:

Peder Bukh:

En græsrodsbevægelse 126 sider, kr. 65,00.

Denne græsrodsbevægelse går på de gudelige vækelsers opståen på Fyn i det forrige århundrede. Vi møder foregangsmænd som P. Larsen, Skræppenborg, Henrik Svane, Kr. Madsen, og vi møder åndelige brydninger gennem Grundtvigianismen og Indre Mission. Emnet er stadig aktuelt, og bogen er både en indføring i tiden og et godt supplement til kirkehistorisk læsning.

Oluf H. Paaske:

En bog om påsken 92 sider, kr. 47,00.

På en sobert forkyndende måde beretter denne bog om påskens essens: Jesu død og opstandelse, hvilket endvidere er sat i relation til spørgsmålet om evigt liv.

Bo Ivar Nilsson:

Ukueligt forår 217 sider, kr. 125,00.

En måske lidt unuanceret menneskeskildring i en roman, der omhandler Sønderjyllands spændende kamp for friheden. Mennesket i historien; menneskeskæbners livsløb indskriver sig med nyt lys i det ukuelige forår.

Jeg kan da heller ikke lade være med at fremhæve et par ting fra Lohses særkatalog i forbindelse med bogudsalget: Salmer og salmebrug, Arne Falk Rønne, Helge Haystrups kirkehistoriske emner og novellesamlingen »Plov og Stjerner«.

Erling A

Højskolens Schweiz-tur

sommeren 1982

Af pastor Hans Madsen

Fortsat fra julenr.

Vierwaldstättersøen

Det er stadig rejsens femte dag. Vi er på vor heldagstur nået til Bürglen, en lille by, hvor schweizernes frihedshelt Wilhelm Tell ifølge overleveringen er født og havde sit hjem, så længe han levede. Lidt længere fremme når vi Altorf, kantonen Uris hovedby, hvor Arne på byens store torv viser os en statue af Wilhelm Tell og hans lille søn. Hvem var han egentlig denne mand?

For at få dette spørgsmål besvaret, må vi tilbage i historien til o. år 1300. Det meste af det nuværende Schweiz var da en del af det store tyske kejserrige, og hvert lille område, hver kanton, hvis grænser bestemtes af landets bjerge, havde sin lokale greve eller baron som landsherre. Kun de tre kantoner ved Vierwaldstättersøen, Schwyz, Uri og Unterwalden, gik fri. Da de kontrollerede den store forbindelsesvej over Sct. Gotthardpasset mellem kejserrigets to hoveddele, Tyskland og Italien, havde kejseren givet dem frihedsbreve, så de var »rigsumiddelbare« og stod direkte under kejseren. I sidste halvdel af det 13. århundrede forsøgte fyrsteslægten Habsburg, der i nogle år havde kejsermagten, at indlemme de tre kantoner i deres hertugdømme Østrig. Til dette formål indsatte de fogeder eller statholdere i de enkelte kantoner. Disse landsfogeder behandlede befolkningen hårdt og grusomt med adelsmandens foragt for den gemene hob. Historien ved at fortælle om voldtægt, tortur, vilkårlige inddragelser af privatejendom uden lov og dom o. lign.

Det fik lederne af den frihedselskende befolkning i de tre kantoner til natten mellem den 7. og 8. november 1307 hemmeligt at mødes på bjergengen Rytli 12 km nord for Altorf på vest-

siden af Vierwaldstättersøen og der danne en sammensværgelse med det formål at drive de forhadte landsfogeder ud af deres områder og vinde deres frihed tilbage. Dette såkaldte »Edsforbund« aftalte en bestemt tid for oprørets begyndelse og svor at stå sammen i medgang og modgang. Den værste af disse landsfogeder var Gessler, der residerede på en borg i Küssnacht i Schwyz og havde både Schwyz og Uri under sit herredømme. For at prøve befolkningens underdanighed hængte han en østrigsk hertughat op på torvet i Uris hovedby Altorf og lod bekendtgøre, at enhver, der gik forbi hatten, skulle hilse den lige så ærbødigt, som var det den østrigske hertug selv. Ellers ville det give hårde straffe. Schweizerne bed harmen i sig og adlød. Tiden til oprør var endnu ikke kommet. Men så kom jægeren Wilhelm Tell fra Bürglen forbi, og da han ingen respekt viste for hatten, blev han grebet af Gesslers soldater og ført til landsfogeden.

Wilhelms Tells mesterskud

Denne grusomme mand, der vidste, at Tell var berømt som skytte, gav den uheldige far det tilbud, at hvis han ville og kunne skyde et æble af sin lille, ledsagende søns hoved, skulle han gå fri, ellers havde han sit liv forbrudt. Tell gjorde det forlangte. Men da Gessler spurgte, hvorfor han havde taget to pile frem, skønt han kun havde fået eet skud, svarede han ærligt, at hvis den første pil havde forfejlet sit mål, ville han have afskudt den næste pil mod Gesslers hjerte. Efter dette svar lod Gessler ham lægge i lænker og føre ud på sit skib for over Vierwaldstättersøen at tage ham med hjem til sin borg i Küssnacht. Undervejs brød en voldsom storm løs over søen, og da Wilhelm Tell også var kendt som en dygtig sømand, blev han løst af sine lænker og fik roret overladt for at styre skibet til land. Da de nærmede sig kysten, lykkedes det ham at springe i land på det sted, der i dag kaldes »Tells Platte«, mens skibet igen gled ud på søen. Han faldt på knæ og takkede Gud for sin frelse og på dette sted blev senere bygget et kapel. Han søgte over land til Küssnacht, hvor han skjulte sig i en hulvej nær Gesslers borg, den såkaldte »Hohle Gasse«. Denne var imidlertid undsluppet uvejrets rasen og kommet godt til land. Som ventet af Tell red

Gessler gennem Hohle Gasse for at komme til sin borg. Tell dræbte ham med et skud og undslap selv. Rygtet om den grusomme tyrans død fik oprøret til at flamme op med det samme, og efter et par ugers kampe var østrigerne fordrevet, og de tre skovkantoner fri.

De blev begyndelsen til det nuværende Schweiz, idet snart den ene, snart den anden kanton sluttede sig til Edsforbundet, der i dag omfatter 23 kantoner. Wilhelm Tell levede højt æret resten af sit liv i Bürglen. Han døde, da han ville redde en lille dreng fra at drukne.

En stat opstår

Nogle kilometer fra Altorf, hvor nu det store Tellmonument er rejst på stedet, hvor Tell skød æblet af sin søns hoved, ser vi pludselig Vierwaldstättersøen ligge udbredt for vore øjne.

Det er den femtestørste sø i Schweiz med et overfladeareal på 114 km² og en dybde på indtil 214 m. Søen har en lang og meget indskåret kystlinie og er kantet af prægtige bjerge langs hele kysten. Den er Schweiz mest pragtfulde alpesø og et af de smukkeste ferieområder. Ved dens bredder blev staten Schweiz født til verden, sådan som beretningerne om Rytli-sammensværgelsen og Wilhelm Tell skildrer det. De tre kantoner, der svor på Rytli, og den fjerde, Luzern, der hurtigt sluttede sig til Edsforbundet, grænser alle op til søen og omgiver den på alle sider. Disse fire kantoner er de »fire skovkantoner«, »Vier Waldstätten«, efter hvilke søen har navn. Derfor er denne sø Schweiz' nationalsø.

Vi møder Vierwaldstättersøen ved den lille by Flüelen, hvor Tell efter overleveringen blev ført ombord på Gesslers skib som fange. Vi er ved den østlige ende af Vierwaldstättersøen, der her kaldes Urnersee. Klipperne rejser sig lodret op fra søen mange meter i vejret. Vi kører langs søbredden ad den berømte Axenstrasse, der er hugget ud i klipperne som en hylde. Køreturen er en af de skønneste i Schweiz. Undervejs lyder Arnes stemme af og til: »Her er Tells Platte!« »Her er Tells Kapel!« »Her kan man se op til Rytli!« Vi beundrer hans historiske viden og den skønne udsigt. I Gersau spiste vi så den medbragte mad, som smagte godt oven på alle de mange indtryk, vi

havde fået. Vore ledere gav endda kaffe i en nærliggende restaurant på »den store kasses regning«. Efter at Arne endnu gav os den oplevelse i Küssnacht at se Hohle Gasse, hvor Gessler fandt sin død, nu schweizisk nationalejendom, satte vi kursen hjemad mod Fitzbach, en righoldig dags rejseminder rigere.

*Beretningen om Schweiz-turen
afsluttes i næste nr.*

Adresseforandringer

- 34–35 Peter Jensen, Bodevej 13, Bode, 8950 Ørsted.
1936 Ingeborg Laursen, Fasanvej 32, st.th., 8800 Viborg.
36–37 Kr. Torbensen, Apollovej 117, 6960 Hvide Sande.
38–39 Tinne Abildtrup, Bellisvej 12, Barde, 6920 Videbæk.
1941 Kristine Munch, Sdr. Alle 16, 1. sal, 8800 Viborg.
1943 Kathrine Jensen, Dr. Ingrid's Gigtplejehjem, Niels Wongesvej, 8740 Brødstrup.
1949 Inga Andersen, Bygaden 30, 8620 Kjellerup.
1954 Dagny Bedsted, Brundvej 22, 7700 Thisted.
1957 Anna Haugaard Nielsen, Bybakken 51, 3600 Frederikssund.
1959 Kirsten Vester, Vibevej 26, 7430 Ikast.
1961 Ingrid Nielsen, Galgetofte 15, 6630 Rødding.
62–63 Verner Haaning Andersen, »Staghøjgård«, Staghøjvej 39, Frøslev, 7900 Nykøbing M.
1963 Hanne Troelsen, Ginderskovv. 20, Feldborg, 7540 Haderup.
1963 Ketty Byskov, Skjoldborgsalle 27, 7330 Brande.
66–67 Preben Jørgensen, Marienlystvej 32, 8200 Århus.
67–68 Bjarne Jacobsen, Haderisvej 3, 7540 Haderup.
68–69 Andreas Krægpøth, Parallelvej 29, 6960 Hvide Sande.
70–71 Clara Hansen, Mølleparken 28, 7540 Haderup.
1972 Jens Kr. Mundbjerg, Taterbakken 4, 7540 Haderup.
72–73 Ivan Kloster, Prilen 3, 6270 Tønder.
1973 Anders Kr. Andersen, Centervej 29, 7730 Hanstholm.
74–76 Anna Pilgaard Hansen, Grønningen 13, 7490 Aulum.
74–77 Else Bredahl Kristensen, Sognevej 3, 8280 Trige.
1975 Johan E. Andersen, Grimstrupvej 1, 3320 Skævinge.
75–76 Tage Lundgaard Christensen, Charlottegårdsvej 55, 2640 Hedehusene.
75–77 Finn S. Christensen, Lindealle 6, 7400 Herning.
76–77 Linda Filsø Pedersen, Ålykke 8, st., 7500 Holstebro.
76–78 Estrid Hjertmand Frederiksen, Hovedgaden 14, Nr. Nissum, 7620 Lemvig.
76–79 Else Fyhring Mortensen, Schæfferivej 11, Sinding, 7400 Herning.
77–78 Susanne Vestergaard, Musvitvej 9, 6950 Ringkøbing.
77–80 Karsten Jensen, Båstrupvej 10, 8722 Hedensted.
77–80 Britta G. Christensen, Kasernevej 1, 7500 Holstebro.
1978 Tove Hornstrup, Broagervej 15, 7500 Holstebro.
1978 Lisbet Mortensen, Norgesvej 31, 4293 Dianalund.
78–80 Irene Skalkhøj Petersen, Stormgade 39, 6960 Hvide Sande.
80–82 Lisbeth Svendsen, Elbjergvej 26, Kattrup, 8232 Hovedgård.
80–82 Eigil Jensen, Torvegade 3, st.v. 30, 7800 Skive.

---

*Meddel
adresseforandringer*
